

Secundo, quia angeli ex quo in primo instanti suae creationis conversi sunt in Deum, nunquam ab illius actuali amore cessaverunt; ergo multo magis id credi potest de B. Virgine, angelorum regina; unde S. Bonaventura, S. Bernardinus et noster Canisius tradunt pluribus Sanctis revelatum esse, quod B. Virgo integras fere noctes orando et meditando tra-duceret.

Tertio, quia B. Virgini data fuit scientia per se infusa, qua uti posset sine conversione ad phantasmata: quare etiam noctu dormiens sopita phantasia, illa uti potuit.

VI. — Ejus prudentia et sapientia

1° EST IDEA SAPIENTIE, ET MATER SAPIENTIE ETERNE.

Juxta portas civitatis, in ipsis foribus loquitur dicens: (Prov. VIII. 3).—Mystice Ecclesia hæc proprie adaptat B. Virgini; unde hoc caput legit in lectionibus festi B. Virginis ad nives, die quinto augusti. Idque tum quia B. Virgo fuit estque idea et exemplar sapientie, id est virtutis et sanctitatis, tum quia ipsa est mater æternæ sapientie, in ipsa incarnatæ, tum ob aliaque recentia *Eccli.* XXIV, initio capitis, tum denique quia Virgo Deipara illo ad nives festo Romæ se suamque sapientiam ostendit et prædicavit in monte Esquilino, dum illum in summis ætatis claustris nivibus cooperuit, locumque templo in eo ædificando, Liberio pontifici et Joanni patricio per visum apparens, designavit, in quo tum Deus, Christus et ipsa colerentur, tum martyres qui in eo morte plurimi martyrii lauream consecuti sunt, honorantur.

v
203
2

Ideo enim montem eum sibi præ cæteris delegit, ejusque quasi hæres a Joanne patricio institui voluit, ut inter martyres quasi martyrum regina in martyrio, id est in templo habitaret. Olim enim non nisi super sepulera martyrum altaria et templa ædificabantur, quæ inde vocabantur martyria, uti ostendi *Apocal.* VI, 9. Quare martyrum illorum sanguis et corpora partim in eadem B. Virginis basilica, partim in vicinis S. Praxedis, S. Prudentiæ, et S. Bibianæ templis sepulta, a fidelibus religiose visuntur et coluntur.

Igitur B. Virgo hæc ex illo monte et templo perse, perque concionatores prædicat, omnesque ad se vocat, commendans eis niveam suam puritatem, humilitatem, charitatem, Dei timorem et cultum, quæ vera est sapientia, etc.

(Vide satis longe quinque miracula B. Virginis in basilica, sibi dedicata, *S. Mariæ majoris*, in urbe Roma, super verticem Esquiliarum.)

2° EJUS UTERUS FUIT ALLEGORICE DOMUS SAPIENTIE.

Sapientia ædificavit sibi domum, excidit columnas septem (Prov. IX, 1)—Mystice, sapientia, id est filius Dei, ædificavit sibi, id est in proprium suum usum, domum se dignam, scilicet uterum virginis Deiparæ, eum illum sibi in habitaculum elegit, ideoque ut esset divinum ac dignum Deo, præ angelis, cherubinibus et seraphinis, summas ad gratias adaptavit et adornavit, puta septem columnis, id est robustissimis virtutibus, puta tribus theologis, robusta fide, spe et caritate; ac quatuor cardinalibus, robusta prudentia, justitia, fortitudine et temperantia.

Audi S. Bernardum, serm. 9. inter parvos: « Hæc

v
248
2

itaque sapientia quæ Dei erat et Deus erat, de sinu patris ad nos veniens, ædificavit sibi domum, ipsam scilicet matrem suam Virginem Mariam, in qua septem columnas excidit. Quid est in eas septem columnas excidere, nisi ipsam dignum sibi habitaculum fide et operibus præparare? Nimirum ternarius numerus ad fidem, propter S. Trinitatem; quaternarius pertinet ad mores, propter quatuor principales virtutes, quod autem in B. Maria S. Trinitas fuerit (fuerit dico per præsentiam majestatis) ubi solus filius erat per susceptionem humanitatis, testatur nuntius cœlestis, qui ei arcana mysteria reserans ait: *Ave gratia plena, dominus tecum.* Et post pauca: *Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi, ecce habes dominum, habes virtutem altissimi, habes Spiritum sanctum, habes patrem, filium et spiritum sanctum:* Et inferius: « Fuit igitur B. Maria fortis in proposito, temperans in silentio, prudens in interrogatione, justa in confessione. His itaque quatuor morum columnis, et tribus fidei prædictis, extruxit in ea sibi domum sapientiæ cœlestis: quæ adeo mentem ejus replevit, ut de plenitudine mentis foecundaretur et caro; ac Virgo singulari gratia eandem ipsam sapientiam carne tectam pareret, quam prius menti pura conceperat. Nos quoque si ejusdem sapientiæ fieri domus volumus, necesse est ut eisdem septem columnis extruamur, id est, ut fide et moribus ei præparemur. Et in moribus quidem solam puta sufficere justitiam, tamen virtutibus circumfultam. Itaque ne errore fallatur ignorantia, sit ei prævia prudentia, Sint hinc inde temperantia atque fortitudo, ne forte labatur, vel in dexteram, vel in sinistram partem declinando. »

Vide Franciscum Suarez, III part. quæst. xxvii, art.

3, disp. 4, sect. 2, ubi docet Deum B. Virgini in conceptione primaque ejus sanctificatione indidisse omnes habitus virtutum, omniaque dona Spiritus Sancti.

Unde S. Athanasius, serm. *de Sanctissima deipara*, illi applicans illud psallis: *Sanctificavit tabernaculum suum altissimus*, asserit in ipsam descendisse spiritum sanctum cum omnibus virtutibus suis essentialibus.

Et S. Bonaventura in *psalterio virginis*, loco: « et Deum laudamus »: « tu, ait, sponsa et mater Regis Æterni; tu templum et sacrarium Spiritus sancti, totius beatissimæ Trinitatis nobile triclinium. »

Audi B. Petrum Chrysologum, serm. 141: « Quantus sit Deus satis ignorat, qui hujus virginis mentem non stupet, animum non miratur: pavet cœlum, tremunt angeli, natura non sufficit, et una puella Deum sui pectoris capit, recipit, oblectat hospitio, ut pacem terris, cœlis gloriam, salutem perditis, vitam mortuis, terrenis cum cœlestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium pro ipsa donus exigat pensione, ut impleatur illud prophetæ: *ecce hæreditas domini, filii; merces, fructus ventris.*

Quocirca per donum sapientiæ accipiens uterum B. Virginis S. Ignatius, *epist ad Philippenses*: « Sapientia, ait, ædificavit sibi domum, et factus est sicut homo Deus cum corpore, quod suscepit ex virgine, non ex colloctione scilicet, aut semine viri: *Virgo enim, inquit Glaios, cap. vii, in utero concipiet et pariet filium.* » Et S. Hieronymus, in cap. vii *Isaiæ*, ad illud: *ecce virgo concipiet.*

De Deipara quoque explicat S. Ildephonsus, lib. *de Virginit. Deiparæ*, et serm. 3 *de Assumpt.*, et S. Bernardus, serm. q. ex parvis: « Quid est, ait, in ea

septem columnas excidere, nisi ipsam sibi dignum habitaculum fide et operibus præparare? »

Petrus Damianus, serm. *de Notis*, similiter de Virgine exponit, quam dicit esse domum columnis septem suffultam, septem scilicet donis Spiritus Sancti dotatam.

S. Hieronymus, in *Isaiæ* cap. III, ex lib. *contra Helvidium*, uterum Deiparæ vocat, « sibri ventus hospitium, cujus novem mensibus habitator fuit Jesus. »

Andreas Cretensis, orat. *in salut. Angelic* : « consecratum » vocat « regis palatium; unicum illius, qui nusquam capit habitaculum. »

Georgius Micomediensis, orat. *de Oblat.* : « Domum gloriosam » vocat.

Similiter S. Bonaventura in *Specul.* cap. XIII, de ea vult dici illud psal. XCII; *domum tuam decet sanctitudo, Domine.*

Et patriarcha Jacob, Genes. cap. XXVIII, de eadem mystice pronuntiavit : *non est hic aliud nisi domus Dei et porta cæli.*

Denique S. Epiphanius, *hæres.* 73 : « Pro Verbum caro factum est, inquit Salomon : *sapientia edificavit sibi domum.*

3° QUOMODO DEUS EAM (UTERUM EJUS) AD HOC DISPOSUERIT ET ADONARIT. (Vide supra. 2° EJUS UTERUS. T. V, 248, 2 et seq.)

4° EST RADIX SAPIENTIE. (Vide supra : IX, 61, 1 et 2.)

5° SUIS CULTORIBUS SAPIENTIAM INFUNDIT.

(Vide supra. *ibidem.*)

6° QUOMODO OMNIBUS MENSAM INSTRUXERIT ET PROPOSUERIT.

Immolavit victimas suas, miscuit vinum, et proposuit mensam suam. (Prov. IX, 2.) — Mystice, B. Virgo mensam nobis instruxit et proposuit, cum Christum panem animarum verum nobis peperit et dedit. Ita S. Epiphanius, serm. *de Laud. Virgin.* : Ipsa est, ait, fidei mensa intellectualis, quæ vitæ panem mundo suppeditavit. Et post pauca : « Locuples et carissima, et virtutibus plena, mensa virginea, optimis quibusque cibis abundans, quibus terra fruatur. O candelabrum virgineum, » etc.

Et Andreas Cretensis, homil. 2, *de Dormit. Virg.* « Ostendit, ait, suam sanctissimam mensam, utpote quæ ipsum totum vivificum panem Dominum nostrum Jesum, qui est vita æterna, qui creatam continet naturam et fermento Adamicæ conspersionis panem factum in utero gestavit œconomiae; qui eos qui sancte ad eum accedunt, reducit ad vitam recentiore, et reddit in Deo perfectos. Quo quidem modo eos quoque expurgat, et reddit immortales, qui participatione novæ illius et pulchræ ejus communionis ei conjunguntur, fiuntque familiares. »

Eadem miscet vinum aquæ, cum lites et schismata sopit, cum homines et gentes diversas, imo adversas commiscet, vinculoque pacis et charitatis in unum consociat. Unde Synodus Constantinopolitana, *epist. ad Hormisdam pontificem* : « Ecce, ait, intercessionem sanctissimæ Virginis olim quæ fuerant membra diversa, per Spiritus sancti gratiam ad unitatem et charitatem perfectam sunt redacta. »

Denique ipsa, quasi Sophia jugulavit filios suos, ut

legit Tertulianus, putā Christum dominum et martyres, quos adstans cruci Deo immolavit et in dies immolat et offert. Unde S. Ephrem, *de Laudib. Virginis*: « Virginem, ait, appello, velut sacerdotem pariter et altare, quæ quidem mensam ferens, dedit nobis cœlestem panem in remissionem peccatorum. » Et B. Petrus Damianus, *serm. de Nativ.*: « Cibum, inquit, Eva tradidit. (Alii legunt: *Comedit*), per quem nos æterni convivii fame mulctavit; cibum Maria dedit, qui nobis cœlestis convivii aditum patefecit. »

7° QUOMODO MISCEAT VINUM AGNA, ET JUGLAVERIT FILIOS SUOS. (Vide supra. 6, QUOMODO OMNIBUS et v, 253, 2.)

Immolabit victimas suas, miscuit vinum et proposuit mensam suam. (Prov. IX, 2.) — Noster Fernandez in *Genes.*, III, n° 7, recte expendit τὸ *miscuit vinum*. Quid, quæso, ait; immiscuisti, o Dei Mater, sanguini filii tui, quem potamus? Anne limpidissimam aquam lacrymarum quas in circumcissione, et quas stans juxta crucem Jesu mater ejus, et oculis istis Virgineis copiosissime et dolentissime profudisti, visaque fuit ista commixtio sanguinis Filii et lacrymarum matris? O si mihi flueret torrens iste voluptatis, quo anima mea perfunderetur! Jure optimo D. Epiphanius vocat Virginem Dei matrem mensam fidei. Nimirum in Virgine sua matre dignissima proposuit Deus omnia quæ divinus amor excogitavit epularum, ac ciborum et condimentorum, et liquorum genera, quibus animæ piorum et impiorum etiam pasci, nutriri, confirmarique possent. Venite, (inquit), bibite vinum

quod miscuit vobis. An illud verbum *miscere* usitatum in poculis amatoriiis, a Virgine matre similiter usurpatur? Quod si ita est, significatur plane in divina Eucharistia vis quædam admirabilis, et velut amatoria, quam piorum animæ sentiunt, cum rite communicantes corpus et sanguinem Domini, solvuntur in lacrymas, ardent amoris ignibus, humana omnia fastidiunt, divinis inhiant, sui que prorsus immemores, ac priore vita deposita sese in Deum suum transmutant.

Hæc Fernandez.

VII. — Ejus obedientia et humilitas.

1° SEMPER DEI VOLUNTATEM ET GRATIAM ATTENTE EXCEPIT EIQUE EX ÆQUO COMPARATA EST.

Numquid tota die arabis? (Isa. XXVIII, 24). — Sola B. Virgo semper Dei voluntatem et gratiam attente excepit, eique ex æquo comparata est, ut v. g. si reciperet gratiam intentam ut mille, elicere actum intentum ut mille, idque continuo et assidue. Nullus cœterorum sanctorum id ipsum præstitit: infirmitas enim humana nunc in intentione, nunc in continuatione deficit, ut gratiam Dei non adæquet: qui tamen generosi sunt eam quam maxime adæquare conantur; et hi maximos in virtute et gratia progressus faciunt.

XI
430
2

2° PROFUNDA EJUS HUMILITAS.

Ab humilibus honoratur. (Eccli. III, 21). — Ita B. Virgo evecta ad solium divinitatis, cum angelus ei promitteret quod conciperet pariretque filium Dei,

IX
426
1

tanto magis profunde se humiliavit, ac humillime respondit : *ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Eadem ab Elisabeth salutata mater Dei illico hanc laudem non sibi arrogavit, sed in Deum reflexit : *Magnificat, inquit, anima mea Dominum ; quia respexit humilitatem ancillæ suæ.* (Luc 1.) Salomon Dei oraculo declaratus mortalium sapientissimus : *Stultissimus, ait, sum virorum, et sapientia hominum non est mecum.* Prov. xxx, 2.

IX
649
1

Ego quasi vitis fructificavi sicutavitatem odoris : et flores mei fructus honoris et honestatis. (Eccli. xxiv, 22.) — Flores hujus vitis sunt *fructus honoris et honestatis* ; « quia beatæ Mariæ virginitas et humilitas, quasi flores, protulerunt fructum infiniti honoris, scilicet Deum hominem, qui in Eucharistia est *frumentum electorum et vinum germinans virgines.* (Zachar. cap. ix). Rursum cum de hac vite dicitur : *et flores mei fructus honoris et honestatis*, his verbis significatur, Deiparæ illibata simul et fecunda Virginitas. Hæc enim adeo honestate delectatur, ut carnis voluptates non tantum rationi dissonas, quas rejicere castitatis est munus, aversetur ; sed ne licitas quidem in usu conjugii admittat.

Quocirca hæc summa virginitatis honestas honori merito conjungitur, quod homines adeo honore dignos efficiat ut eos angelis ipsis perquam similes reddat. Deinde quia flos symbolum est Virginitatis, et sicut fructus symbolum esse potest fecunditatis, cum, ergo, *flores* (Deiparæ) *fructus honoris* dicantur *et honestatis*, his verbis virginitas ejus fecunda, et fecunditas virginea omni honore prosequenda, omnique honestate conspicua ostenditur. Etenim in arboribus flores simul cum fructibus, qui ex iisdem

emanant, et in quos ipsimet flores transeunt, existere nequaquam possunt ; sed, erumpente fructu, decidit flos ; quandiu autem flores vigent, fructus nondum advenere : ita et in cæteris mulieribus virginitas cum fecunditate eodem tempore esse nequit. Vero in sola Deipara, super omnem naturæ cursum hæc duo conjuncta reperiuntur. Quocirca ipsa una merito dicere potest flores suos esse pariter et fructus ; nam eleganter quidam cecinit :

*Partus et integritas discordes tempore longo,
Virginis in gremio fœdera pacis habent.*

Hoc est quod stupens S. Bernardus intonat, homil. 2 super *Missus est* : « Deum hujus modi decebat nativitas, qua non nisi de virgine nasceretur : talis congruebat virgini partus, ut non pariret nisi Deum. » Quocirca exclamat S. Augustinus, serm. 9 *de Natali Domini*, qui est 13 *de Tempore* : « O miracula, o prodigia ! naturæ jura mutantur, in homine Deus nascitur, virgo sine viro gravidatur, viri nesciam sermo Dei maritat ; simul facta est mater et virgo, mater facta sed incorrupta, virgo habens filium nesciens virum : semper clausa, sed non infecunda. Solus enim sine peccato est natus, quam sine virili complexu non concupiscentia carnis, sed obedientia genuit mentis.

Glorietur autem frater humilis. (Epis. S. Jac. 1, 8.) — (Inter exempla quæ citat Cornelius a Lapide exaltationis humilium). Sic, ait, B. Virgo humilitate sua meruit fieri mater Dei, *quia respexit, inquit, humilitatem ancillæ suæ* (Luc 1. 48.) « proprium enim opus Dei est alta sternere, humilia erigere. » Ut ait philosophus.

XX
45
2

Canit B. Virgo : « Deposuit potentes de sede et exaltavit humiles. » (Luc. 1. 52).

3° EJUS HUMILITAS IN OMNIBUS.

Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre Jesu (Act. 1. 14) — Quasi mater familias hujus sacri cœtus et familia Christi. Christus paterfamilias abiens in cœlum, idecirco in terris reliquit amantissimam matrem, ut loco sui esset quasi mater apostolorum omniumque fidelium. Miratur S. Bernardus eam hic ultimo loco poni : « Itane, ait, et mulierem sese ultimam exhibebat, ut novissima omnium poneretur ? »

Causam dat : « Cum Maria quanto major erat, humiliaret se non modo de omnibus, sed et præ omnibus, merito facta est novissima prima, quæ cum prima esset omnium, sese novissimam faciebat. Merito facta est omnium domina, quæ se omnium exhibebat ancillam. Merito denique super Angelos exaltata est, quæ et infra viduas et pœnitentes, infra eam de qua ejecta fuerant septem dæmonia, ineffabili sese mansuetudine inclinabat. Obsecro vos, filii, æmulamini hanc virtutem, si Mariam diligitis, si contenditis ei placere. »

Ita ipse, serm. *de Verbis Apoc. XII, Signum Magnum.*

4° FUT CELSA SIMUL ET HUMILIS.

A luna signum diei festi, etc. (Eccli. XLIII. 7) — Mystice noster Alcazar, in Apo. XII. 1. not. 2 : Luna, inquit, est B. Virgo.

Primo, quia lucem gratiæ majorem cœteris stellis, id est sanctis, haurit a Christo, qui est sol justitiæ ;

alque per gratitudinem « omnem suæ lucis haustum eo regerit, unde accepit. » Quod de luna pariter scribit Plinius :

Secundo, quia sicut luna maxime dominatur terræ et mari, sic et B. Virgo terrigenis, eisque in nocte hujus sæculi clara luce præfulget.

Tertio, quia sicut luna, teste Plinio, humilis est et excelsa, quæ alias admota cœlo, alias contigua montibus : « Sic et B. Virgo in oculis suis erat humilis, sed in oculis Dei excelsa. Ipsa se ancillam Domini, dum ab Angelo salutaretur, nominavit ; ideo facta est mater Dei.

Itaque mirare in ipsa triplex conjugium rerum summe disparatarum, quod ipso ejus nomine Maria repræsentatur.

Primum conjugium est humilitatis et celsitudinis sive majestatis, quod ipsa humilis et paupercula facta sit Deipara et regina angelorum ; utrumque significat nomen Maria. *Mariam* (sic enim pronuntiant Syri) enim significat stillam maris ; מַר מַר *mar* enim Syris est gutta, sive stilla situlæ, יָם *iam* est mare. Ecce humilitas, quid enim stilla minutius ? Rursum Maria dicitur quasi מַרְוֹמַר *marom*, id est celsitudo. Ipsa ergo est stilla maris per humilitatem, ideoque ipsa pariter est celsitudo ac stella maris, uti eam nuncupat et invocat S. Bernardus, Euthymius, S. Hieronymus, totaque Ecclesia in hymno : *Ave maris stella*. Denique ipsa est mare sapientiæ et gratiarum.

Secundum conjugium est puritatis et pœnitentiæ sive crucis. Puritatem innuit rursum מַרְוֹ *stilla maris* ; uniones enim, sive margaritæ (quæ symbolum sunt puritatis et virginitatis) ex stillis rosis, in conchis

marinis concresecunt. Rursum Maria hebraice idem est quod *myrrha* vel *amaritudo maris*, quæ symbolum est pœnitentiæ et crucis, quam B. Virgo tota vita subiit, præsertim astans Christo crucifixo, ut nos doceret, matrem puritatis et castitatis esse pœnitentiam et mortificationem.

Tertium conjugium est paupertatis et opulentiae. Nam B. Maria, id est « stilla maris », sibi fuit pauperrima; eadem, ut « Mariam », id est « domina maris », ditissima facta a Christo, adeo ut quasi 4321 *more*, id est pluvia temporanea omnem gratiam e cœlo depluat in se invocantes.

Sicut ergo luna « minuitur in consummatione; » Sic B. Virgo humilis et minuta est in sua perfectione et exaltatione, ut cum fieret mater Dei, ancillam se nuncuparet.

5° Odit superbos, quia summe est humilis.

Arrogantiam, et superbiam, et viam pravam, et os bilingue detestor. (Prov. viii, 13.) — Mystice: Virgo, timore et amore Dei plena, odit malum, sed præsertim arrogantiam et superbiam detestatur eo quod ipsa sit humillima ac humilitatem et humiles summe honorat. Sciebat enim humilitatem esse virtus quæ proprie divinæ debita est majestati, ut ait S. Bernardus. Infinita enim illa creatoris celsitudo et majestas, infinitam jure suo poscit sub se creaturæ inclinationem et humiliationem. Sciebat Evam per superbiam displicuisse Deo, ideoque per humilitatem sibi placendam esse Deo.

Unde S. Augustinus tract. super *Magnificat*: « Eva,

ait, propter superbiam abjecta, Maria propter humilitatem electa; superbam Deus dimisit et humilem aspexit; id quod superba perdidit humilis recepit. »

Et vener. Beda, hom. in 6 *seria* iv *temp. decem.*: « Decebat, inquit, ut sicut per superbiam Evæ mors intravit, ita per humilitatem Mariæ panderetur introitus vitæ. » Sciebat Filium suum per humilitatem summam reparaturum mundum, ideoque Deitatem suam inclinaturum usque ad carnem mortalem, imo usque ad flagella, crucem et mortem. Hinc ergo ipsa se adaptare et quasi præire viamque sternere debuit; præsertim quia sicut superbæ matres filiis ingenerant superbiam altosque spiritus; sic humiles suis ingenerant spiritus placidos et submissos.

Unde noster Canisius, lib. iv *Marial.* cap. viii: « Mater, ait, a filio haudquaquam degeneravit, sed filius potius matris indolem ac naturam expressit. » Solent enim infantes magis matrissare quam patris-sare, id est magis matrem referre et sequi quam patrem.

Quocirca S. Ambrosius: « Humilem, ait, et mitem paritura; humilitatem debuit ipsa præferre. » Sciebat ipsa diaboli caput, id est, superbiam conterendam esse sua humilitate, juxta illud *Genes.* iii, 15: *Ipsa conteres caput tuum.*

Unde S. Ildephonsus, serm. 2 *de Assump.*: « Ideo, ait, Christus humilis ad humilem Virginem venit, ut de tam profunda humilitate triumphum extolleret salutis. »

Denique sciebat illud *Eccli.* iii, 20: *Quanto magnus es humilia te in omnibus, et coram Deo invenies gratiam.* Unde S. Bernardus, serm. super illud *Apoc.* xii, *signum magnum apparuit in cœlo*: « Cum Maria

ait, quanto major erat, humiliaret se in omnibus, certe humiliata est præ omnibus, quia major omnibus exstitit. Quapropter merito facta est novissima prima, quæ cum prima esset omnium se novissimam efficiebat; merito facta est hominum Domina, quæ se omnium exhibuit ancillam: « Magna enim prorsus et rara virtus est humilitas honorata, » ait idem S. Bernardus, serm. 4 super *Missus est*, præsertim si illa summa sit in summo honore, ut scilicet mater Dei sentiat et dicat se ancillam, ut Virgo stat inter corruptas, cum iisque quasi impura purificatur, uti B. Virgo facit in festo purificationis; ut omnium prima faciat se omnium ultimam, uti ipsa fecit in consessu fidelium in Pentecoste, Act. 1, 14; ut in tot donis et prærogativis nihil sibi tribuat, sed totum Deo ejusque gratiæ refundat, uti ipsa fecit dicendo: *Magnificat anima mea Dominum, etc.; quia fecit mihi magna qui potens est et sanctum nomen ejus. Respexit humilitatem* (græce ταπεινωσις, id est abjectionem, vilitatem: Vere enim humilis non vult humilis aestimari, sed vilis reputari) *ancillæ suæ*: « Unde hæc humilitate concepit filium Dei, virginitate peperit », ait S. Bernardus.

Et S. Ildephonsus, serm. 2 *de Assumpt.*: B. Virgo, inquit, humiliat se in cunctis, ut totam suscipiat in se gratiam conditoris; quia quod per partes aliis datum est, tota simul in eam venit gratiæ plenitudo, quia scilicet multum se humiliavit inter immensa dona, inter divinitatis commercia. »

6° SUO JOSEPHO SE HUMILLIME SUBJECIT.

VI
515
2

Sindonem fecit et vendidit, et cingulum tradidit Chananaeo. (Prov. xxxi, 24.) — B. Virgo sindonem

fecit et vendidit, cum exemplo et verbo docuit conjugatas maritis se subdere, eisque obedire, et per omnia obsequi: hujus enim symbolum est sindon, puta velum lineum, quod in capite gestant juxta illud Apostoli: *Debet mulier velamen, vel potestatem habere super caput, hoc enim velum symbolum est eam subjacere potestati viri*, I Cor. cap. xi, 10. Vide ibi dicta.

B. Virgo enim Josepho humillime se subjecit et obediit, uti docet Ambrosius in cap. I *Lucæ*.

VIII. EJUS CASTITAS ET VIRGINITAS.

1° EST VIRGINUM DUX ET PRÆSES VIRGINITATIS.

Sindonem fecit etc. (Prov. xxxi, 24.) — Sindon symbolum est puritatis et virginitatis, quam ipsa pretio humilitatis, abstinentiæ et orationum vendit virginibus; ipsa enim virginum est antesignana et virginitatis præses. Cingulum vero, quia lumbos, in quibus origo est libidinis et concupiscentiæ, astringit, symbolum est mortificationis et pœnitentiæ; quam B. Virgo tradit lapsis in luxuriam et incontinentiam, ut illam in castitatem et continentiam commutent, itaque sint Chananæi, id est commutatores et negotiatores, qui mercem cum merce, puta concupiscentiam cum pœnitentia, luxuriam cum continentia commutent.

VI
515
2

2° PRIMA VIRGINITATIS VEXILLUM EXTULIT.

Dentes tui sicut greges tonsarum etc. (Cant. iv. 2.) — Tertius sensus, principalis: cuncta hæc jam dicta præ omnibus conveniunt B. Virgini, quæ candidissimos habuit dentes, quia innocentiae fuit magistra, ait

VIII
51
1